

दत्तुं च कुशान्तरं विहतं कृत्वा पात्रे पवित्रनिवेशनम् । शत्रो देवीरभीष्टये आपो भवन्तु पौनये शंयोरभिस्रवन्तु नः । इति पात्रे जलदानम् । ॐ यवोऽसि यवयास्रहं शो यवयाराती इति यवदानम् ।

ॐ गन्धहारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम् । ईश्वरीं सञ्जभूतानां त्वामिहोपह्वये श्रियम् ॥ इति गन्धदानम् ॥

ॐ श्रीय ते लक्ष्मीय पद्मा इति पुष्पदानम् । ॐ या दिव्या आपः पयसा सम्बभूवुर्था अन्तरीक्षा उतपार्थोर्थ्या हिरण्यवर्णा यज्ञियास्ता न आपः श्रियाः संश्रयोनाः सुहवा भवन्तु ॐ धुरिलोचनसंज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्य एषोऽर्घ्या नमः । इति हस्तोऽर्घ्यं दत्त्वा अनेनैव पात्रेण संज्ञवपत्रित्रयहणं प्रथमपात्रेण संज्ञवं पवित्रञ्च गृहीत्वा ब्राह्मणदक्षिणपार्श्वं कुशोपरि उद्धृतुं पात्रे स्थापनं तदुपरि कुशदानम् । ततः ॐ धुरिलोचनसंज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्य एतानि गन्धपुष्पधूपदीपवासोयुगसोत्तरीययज्ञोपवीतानि नमः । गन्धादिदानमच्छिद्रमस्तु संकल्पार्थादिरस्तु । ब्राह्मणवाचनम् । ततः पितृपितामहप्रपितामहमातामहप्रमातामहहृदप्रमातामहानां सपत्नीकानां याहमहं करिष्ये । अनु-
आपनम् । ॐ कुरुष्वेति ब्राह्मणरुक्ते । ॐ देवताभ्यः हिभ्यश्च महायोगिभ्य एव च । इति विजपेत् । ततः ॐ अमुकसगोत्राणां अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहानां यथानामशर्मणां सपत्नीकानां यादं युष्मासहं करिष्ये । ॐ कुरुष्व यादकराणानुज्ञानम् । ॐ अमुकसगोत्रेभ्यः अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहेभ्यो यथानामशर्मण्यः सपत्नीकेभ्य इदमासनं स्वधा ब्राह्मणवामपार्श्वं आसनम् । ॐ पितृनावाहयिष्ये ॐ आवाहयेत्युक्ते ॐ उग्रन्तस्वानिधोमह्यु-
ग्रन्तः समिधोमह्यौ । उग्रन्तुशतस्वाह पितृन् हविषे अत्तवे । ॐ आयान्तु नः पितरः सोम्यासो अग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवयानैः । अस्मिन् यज्ञे स्वधया मदन्तोऽधिस्रवन्तु तेऽवन्त्व-
स्मान् । इत्यावाहनम् । ॐ अपहतासुरा रक्षांसि वेदिसदः । त्रिस्तिलविकिरणम् । ॐ तिलोऽपि सोमदैवत्यो गोसयो देवनिर्मितः । प्रन्नमहिः पृक्तः स्वधया पितृन् लोकान् प्रौणाहि नः स्वाहा । तिलदानम् । गन्धपुष्पं हस्ताभ्यां दत्त्वा पितृपात्रमुत्पाप्य या दिव्येति पठित्वा अमुकगोत्र अस्मत्पितः अमुकशर्मन् सपत्नीक एष ते अर्घ्यः स्वधा । एवं पितामहादी । सपत्न्यां पात्रं गृहीत्वा ब्राह्मणवामपार्श्वं दक्षिणायकुशोपरि ॐ पितृभ्यः श्यानमसौति अधोमुखपात्रस्थापनम् । ॐ श्रुत्यन्तां लोकाः पितृषदनाः पितृषदनमसि । अधोमुखपात्र-
स्थापनम् । ततः अमुकसगोत्रेभ्यः अस्मत्पितृ-
पितामहप्रपितामहेभ्यः सपत्नीकेभ्यः एतानि गन्धपुष्पधूपदीपवासोयुगसोत्तरीययज्ञोपवीतानि

स्वधा । पितृतीर्थं गन्धादिदानम् । गन्धादि-
दानमच्छिद्रमस्तु सङ्कल्पसिद्धिरस्तु । ब्राह्मण-
वाचनम् । एवं मातामहादीनामनुज्ञापनादि
कर्म । ॐ या दिव्येति भूमिसमार्जनम् । ततो
घृताक्तमन्त्रं गृहीत्वा दक्षिणोपवीतं पितृ-
ब्राह्मणम् । ॐ अग्नीं करणमहं करिष्ये ॐ कुरु-
ष्वेति तेनोक्ते ॐ अग्नये कव्यवाहनाय स्वाहा
ॐ सोमाय पितृमते स्वाहा । आहृतिद्वयं देव-
ब्राह्मणहस्ते दत्त्वा अवशिष्टार्घ्यं पिण्डार्घ्यं स्थाप-
यित्वा अपरमर्द्धं पित्रादिपात्रे मातामहादिपात्रे
च निःक्षिपेत् । पात्रे अन्नादिनिधाय कुशं दत्त्वा
अधोमुख्याभ्यां पाणिभ्यां पात्रं गृहीत्वा । ॐ
पृथिवी ते पात्रं ऋषीः पिधानं ब्राह्मणस्य मुखे
अमृतं अमृतं जुहोमि स्वाहा । पात्राभि-
मन्त्रणम् । इदं विश्वावित्चक्रमे त्रैधा निदधे
पदम् । समूढमस्य पांशुले विश्वाो हव्य रत्नस्य ।
इत्यस्योपर्यधोमुखहिजाङ्गुणिविश्रमम् । ॐ अप-
हृतेति त्रिर्ध्वविकिरणम् ।
ॐ निहन्मि सर्वं यदमेध्ववद्भवेत्
हृताश्च सर्वेऽसुरदानवा मया ।
रक्षांसि यत्नाः सपिशाचसंधा
हृता मया यातुधानाश्च सर्वे ॥
इति सिद्धार्यविकिरणम् ॥
ततः ॐ धुरिलोचनसंज्ञकेभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्य
एतदन्नं सृष्टं सपानीयं सव्यञ्जनं स्वाहा इति
वारिकुशाद्यैरन्नसङ्कल्पनम् । ॐ आहमिद-
मच्छिद्रमस्तु सङ्कल्पसिद्धिरस्तु । ततो वामोप-
वीतेन सव्यञ्जनं सृष्टमन्नं पित्रादिपात्रे निधाय
तदुपरि भूमिसंलग्नकुशं दत्त्वा ॐ पृथिवी ते
पात्रं अभिमन्त्रणम् । उत्तानाभ्यां पाणिभ्यां
पात्रं गृहीत्वा ॐ इदं विश्वुरित्यन्नोपरि उत्ता-
नाङ्गुष्ठं निवेशयेत् ॐ अपहृता इति तिलविकि-
रणम् । भूमिपातितवामजातुः । अमुकगो-
त्रेभ्यः अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहेभ्य अमु-
कामुकशर्मण्यः सपत्नीकेभ्य एतदन्नं सृष्टं
सपानीयं सव्यञ्जनं प्रतिपिहवर्जितं स्वधा ।
अन्नसङ्कल्पः । ॐ ऊर्जं वहन्तीरमृतं घृतं
पयः कौलालं परिस्मृतं स्वधास्त तर्पयत मे
पितृन् । दक्षिणामुखवारित्वागः । ॐ
अहमिदमच्छिद्रमस्तु सङ्कल्पसिद्धिरस्तु । ततः
सव्याहृतिकया गायत्र्या विभर्जयित्वा मधु-
वाता ऋतायते मधु चरन्ति सिस्रवः माध्वीनः
सन्वोषधोः । मधुनक्तसुतोषसो मधुमत् पार्थिवं
रजः मधु द्यौरस्तु नः पिता । मधुमान्नो वन-
स्यतिर्मधुमानस्तु सूर्यां माध्वीर्गावो भवन्तु नः ॥
मधु मधु मधु इति जपः । यथा सुखं बाग्यता
जुषधमिति ब्रूयात् । मुक्तं वत्सु सप्तव्याधादिकं
पितृस्तोत्रं जपेत् ।
ॐ सप्तव्याधा दशांशुषु मृगाः कालाक्षरे गिरी ।
चक्रवाकाः सरदीपे हंसाः सरसि मानसे ॥
तेऽपि जाताः कुरुक्षेत्रे ब्राह्मणा वेदपारगाः ।
प्रस्थिता दूरमभ्यानं यूयं तेभ्योऽवसौदत ॥

ततस्तृप्तेषु । दक्षिणामुखो वामोपवीतो
उच्छिष्टापतः ।

ॐ अग्निदग्धाश्च ये जीवाः येऽप्यदग्धाः कुले
मम ।

भूमौ दत्तं दृष्यन्तु तृप्ता यास्तु परां गतिम् ॥
इति भूमौ कुशोपरि सृष्टमन्नं जलधृतं विकि-
रेत् । ततो देवब्राह्मणक्रमेण जलगण्डुपं दत्त्वा
पूर्ववत् पुनः सव्याहृतिकां सावित्रो मधुवाते-
त्युचं मधु मध्विति च जप्त्वा ॐ रुचितं भव-
द्भिरिति देवब्राह्मणप्रश्नः । सुरुचितमिति
तेनोक्ते ॐ शेषमन्नमप्यस्तीति प्रश्नः । इष्टैः सह
भुङ्क्ष्वेति तेनोक्ते पित्रादिब्राह्मणे वामोप-
वीतेन ॐ तृप्तास्व इति प्रश्नः । ॐ तृप्तास्व
इत्युक्तं शेषमन्नं इति प्रश्नः । ॐ इष्टैः सह
भुङ्क्ष्वेति तेनोक्ते मातामहादिब्राह्मणे तथैव
प्रश्नः । ततः पित्रादिब्राह्मणे पिण्डानहं पात-
यिष्ये पातयेत्युक्ते । तदुच्छिष्टापतोऽभ्युक्षणं
मण्डलञ्च चतुष्कोणं तिलविकिरणं ॐ अमुक-
गोत्र अस्मत्पितः अमुकशर्मन् सपत्नीक
एतत्ते पिण्डासनं स्वधा इत्यं रेखामध्ये पिता-
महाय प्रपितामहाय च । सव्याहृतिकां
गायत्रीं मधुवातेति त्रिजपन् अन्नं साज्यं पिण्ड
कृत्वा कुशोपरि अमुकगोत्रास्मत्पितः अमुक-
शर्मन् सपत्नीक एष ते पिण्डः ये चात्र त्वामनु
यांच त्वमनु तस्मै ते स्वधा । एवं पितामह-
प्रपितामहमातामहप्रमातामहहृदप्रमाताम-
हेभ्यः । पिण्डशेषविकिरणं पिण्डान्तिके । ॐ
लेपभुजः प्रीयन्तां इति स्तरणकुशेषु हस्त-
मार्जनम् । प्रक्षालितेन पिण्डपात्रोदकेन अमुक
गोत्र अस्मत्पितः अमुकशर्मन् सपत्नीक
एतत्ते जलमवनेनित्स्व ॐ ये चात्र त्वामनु यांच
त्वमनु तस्मै ते स्वधेति पितृपिण्डसेचनम् ।
पिण्डपात्रमधोमुखं कृत्वा वहाञ्जलि ॐ अत्र
पितरो मादयध्वं यथाभागमाहृषायध्वमिति
जपः । अपः स्पृष्ट्वा वामेन पराहृष्य उदङ्मुखस्य
प्राणास्तिः संयम्य ।

ॐ वसन्ताय नमस्तुभ्यं श्रीषाय च नमो नमः ।
वषोभ्यश्च शरत्संज्ञं ऋतवे च नमः सदा ॥
हेमन्ताय नमस्तुभ्यं नमस्ते शिशिराय च ।
मामसंवत्सरभ्यश्च दिवसेभ्यो नमो नमः ॥
ॐ षड्भ्य ऋतुभ्यो नमः पितृभ्यो नमः । इति
जपः । वामेनैव पराहृष्य दक्षिणामुखः अमो
मदन्त पितरो यथाभागमाहृषायिषत । इति
जपः । वासः शिशिलौकल्याञ्जलिं कृत्वा ॐ
नमो वः पितरः पितरो नमो वः । इति जपः ।
गृहान्नः पितरो दत्त । इति गृहवीक्षणम् । ।
ॐ सदा वः पितरो देसः । इति पिण्डवीक्ष-
णम् । ॐ एतद्दः पितरो वासः इत्युच्चार्य
अमुकगोत्र इत्यादिना एतत्ते वासः ॐ ये
चात्र त्वामनु यांच त्वमनु तस्मै ते स्वधा ।
दशाभवसूत्रदानम् । वामेन पाणिना उदक
पात्रं गृहीत्वा । ॐ ऊर्जं वहन्तीरमृतं घृतं पय

ॐ वसन्ताय नमस्तुभ्यं श्रीषाय च नमो नमः ।
वषोभ्यश्च शरत्संज्ञं ऋतवे च नमः सदा ॥
हेमन्ताय नमस्तुभ्यं नमस्ते शिशिराय च ।
मामसंवत्सरभ्यश्च दिवसेभ्यो नमो नमः ॥
ॐ षड्भ्य ऋतुभ्यो नमः पितृभ्यो नमः । इति
जपः । वामेनैव पराहृष्य दक्षिणामुखः अमो
मदन्त पितरो यथाभागमाहृषायिषत । इति
जपः । वासः शिशिलौकल्याञ्जलिं कृत्वा ॐ
नमो वः पितरः पितरो नमो वः । इति जपः ।
गृहान्नः पितरो दत्त । इति गृहवीक्षणम् । ।
ॐ सदा वः पितरो देसः । इति पिण्डवीक्ष-
णम् । ॐ एतद्दः पितरो वासः इत्युच्चार्य
अमुकगोत्र इत्यादिना एतत्ते वासः ॐ ये
चात्र त्वामनु यांच त्वमनु तस्मै ते स्वधा ।
दशाभवसूत्रदानम् । वामेन पाणिना उदक
पात्रं गृहीत्वा । ॐ ऊर्जं वहन्तीरमृतं घृतं पय